

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KRAVLJEVA ULICA ST. 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izdaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 10.— Din., v inostranstvu 25.— Din.
IZKLUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevini Italiji in inostranstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Sosvet Ljubljanske pokrajine

Duce je imenoval člane Sosveta Ljubljanske pokrajine — Po korporacijskem sistemu so v njem zastopniki vseh produktivnih slojev

Rim, 27. maja. Z dekretom Duceja, ministra za notranje zadeve, je bil imenovan na predlog Visokega Komisarja Ljubljanske pokrajine Sosvet Ljubljanske pokrajine, v katerem so:

dr. Marko Natlačen, rojen v Mavčah na Vipavskem 24. aprila 1886, odvetnik in bivši ban,

Ivan Pucelj, rojen v Velikih Laščah leta 1887, posestnik in bivši minister,

msgr. dr. Matej Slavič, rojen v Bučevčah 27. januarja 1877, rektor vseučilišča v Ljubljani,

Franc Heinrihar, rojen v Selcih 29. febr. 1867, podpredsednik Zveze industrijev,

dr. Ivan Slokar, rojen v Mostarju 8. maja 1884, generalni direktor Zadrugne-gospodarske banke in predsednik Zveze bančnih in zavarovalnih zavodov,

Karel Kavka, rojen pri Sv. Pavlu pri Drazalah 22. oktobra 1897, stavbenik in predsednik Obrtne zbornice,

Milko Pirkmajer, rojen v Framu 15. novembra 1893, inženjer,

dr. Josip Lavrič, rojen v Moravčah 18. marca 1903, generalni tajnik Kmetijske zbornice,

Albin Smerkelj, rojen v Krmini 2. febr. 1886, trgovec in predsednik Zveze trgovskih združenj,

dr. Josip Basaj, rojen v Suhi št. 5 oktobra 1887, predsednik Zadrugne zveze,

Alojzij Sitar, rojen v Piščah 24. maja 1906, trgovski namestnik in zastopnik trgovskih namestnikov,

dr. Vladimir Valenčič, rojen v Trnovem

pri Biskopi Bistrici 26. novembra 1903, zastopnik bančnih uslužbencev,

Rudolf Krušič, rojen v Gaberjah 6. apr. 1888, mehanik in zastopnik industrijskih delavcev,

Karel Regina, rojen v Drevčah pri Vuzarici 12. februarja 1909, kmet in zastopnik kmečkih delavcev.

★

Imenovanje Sosveta Ljubljanske pokrajine predstavlja važen korak in mejnik v izgradnji Ljubljanske pokrajine. Njegova ustanovitev je bila predvidena v Kraljevem dekretu o osnovenju Ljubljanske pokrajine, ki določa v 4. členu, da bo Visokemu Komisarju pomagal Sosvet, sestavljen iz 14 članov, predstavnikov produktivnih slojev pokrajine.

Sestava Sosveta Ljubljanske pokrajine kaže, da so bili pri tem upoštevani interesi vseh slojev prebivalstva. V Sosvetu so tako predstavniki industrije, trgovine in obrti kakor tudi predstavniki zadrugništva, kmetijstva ter kmečkoga in industrijskega delavstva. Spršen vseh strankarskih in političnih vplivov, ki so v bivšem banovinskem svetu tako škodljivo vplivali na reševanje najvažnejših problemov, bo mogel Sosvet Ljubljanske pokrajine s svojim sodelovanjem uspešno podpreti vsa prizadevanja Visokega Komisarja, da se Ljubljanska pokrajina čim bolj

dvigne tako v gospodarskem, kakor v socialnem in kulturnem pogledu. Sestava Sosveta kaže, da je bil uveljavljen čist korporacijski sistem. Složno sodelovanje zastopnikov vseh produktivnih slojev prebivalstva more zato le blagodejno vplivati na reševanje vseh perečih problemov. Prepričani smo, da bo Sosvet Ljubljanske pokrajine pod preizkušnim vodstvom Visokega Komisarja Eksc. Emilia Grazioli mogel uspešno sodelovati v izvajanju dalekovidnih načrtov Duceja v korist Kraljevine in Ljubljanske pokrajine.

Imenovanje Sosveta Ljubljanske pokrajine pa je ob enem dokaz želja Duceja, da se Ljubljanska pokrajina čim bolj posveti produktivnemu delu, da bi se čim prej zbrisale in odstranile posledice vojne vihrine in nujila prebivalstvu prilika dela in zaslužka.

Prebivalstvo Ljubljanske pokrajine sprejema vest o imenovanju Sosveta Ljubljanske pokrajine z zadovoljstvom in hvaležnostjo do Duceja, ki je s tem znova pokazal, da posveča Ljubljanski pokrajini kot najmlajši provinci Kraljevine vso očetovsko skrb ter zre z zaupanjem na delo Sosveta pod vodstvom Visokega Komisarja Eksc. Emilia Grazioli, ki je že ponovno dokazal svoje razumevanje ter svojo skrb in sposobnost za rešitev vseh teh problemov, ki se tičejo najširših slojev slovenskega ljudstva.

Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioli na obisku v ljubljanski splošni bolnici

Na obhodu skozi bolniške sobe — La visita nelle sale dell'ospedale

Pomorska bitka na Atlantiku

Po junaški borbi je „Bismark“ podlegel dolgotrajnim napadom številnega sovražnega brodovja in letalstva, boreča se do zadnjega trenutka

Berlin, 28. maja. d. DNB objavlja: Nemška bojna ladja »Bismark«, ki je v svoji prvi bitki s sovražnimi silami, čeprav so bile v premoči, potopila oklepno ladjo »Hood« in poškodovala bojno ladjo »King George«, je bila tedaj zadeta od granat na krmi, tako da je morala zmanjšati svojo brzino. Torpedo, ki je bil 24. maja poganjen proti bojni ladji »Bismark« z nekoga letala pri nekem letalskem napadu, je prislil ladjo, da je še bolj zmanjšala svojo brzino. Dne 26. maja je bila ladja, ki je bila izpostavljena neprestanim napadom sovražnika v premoči, 400 morskih milj zapadno od Bresta ob 21. znova zadeta od dveh letalskih torpedov, ki sta ji uničila krmilo in vijake.

Ob 23.40 tega dne je admiral Lütjens poslal vrhovnemu vojnemu poveljstvu naslednje sporočilo: »Ladja se ne more več premakniti. Borimo se do zadnje granate. Živel vodja!«

V borbi s sovražnimi vojnimi silami, ki so vedno bolj naraščale, se je »Bismark« brlila, dokler ni 27. maja zjutraj podlegla ognjeni premoči sovražnih sil.

Berlin, 28. maja. s. Poveljstvo nemških oboroženih sil poroča, da se je oklepna »Bismark«, čeprav ni mogla več manevrirati, do konca borila s sovražno premočjo. Angleške bojne sile so sestavljale tri vojne ladje, ena matična ladja, več križark in torpedov. Oddelki nemškega letalstva od davi dalje sistematično napadajo angleško brodovje. Z moško žalostjo, zaključuje nemško poročilo, se spominja nemški narod junaškega admirala Luetjensa, poveljnika oklepne linijskega kapitana Lindemanna in vsega moštva.

Rim, 28. maja. s. Potem, ko je vrgla v boj vse pomorske in letalske sile, s katerimi je razpolagala v severnem morju, brez vsakega ozira na človeške in materialne žrtve, proti oklepni »Bismark«, ki je morala v zmagoviti borbi pred Groenlandom z dvema najmočnejšima angleškima oklepnicama zmanjšati svojo brzino, naznanja angleška admiraliteta potopitev sovražne ladje. Po štirih zaporednih dnevih

neprestane borbe so se vrgli morski in zračni psi na ladjo. Skozi štiri dni se je slavna nemška ladja, ki je tako sijajno izvršila svojo nalogo s potopitvijo »Golt-jata sedmih morij«, junaško zoperstavljala besnečim sovražnim napadom. Plemenito sporočilo nemškega admirala dokazuje junaštvo nemških mornarjev, ki ne klonijo niti za trenutek v siloviti borbi s sovražnikom, ki je izgubil pamet zaradi žalosti nad težko izgubo pred dnevi.

Angleška admiraliteta meni, da je prišel primeren trenutek za delno priznanje sramote, ki jo je doživela angleška mornarica pred Kretom s strani osnih oboroženih sil. Admiraliteta upa, da bo angleška javnost v navdušenju nad uspehom na severu pozabila težke poraze na jugu. Prvi seznam izgub vsebuje imena dveh križark in sicer »Gloucester« in »Fiji« ter štirih torpedov »Juno«, »Greyhound«, »Kelly« in »Kashmir«. Admiraliteta si dovoljuje luksuz pripombe, da sta bili drugi dve oklepnici in več križark poškodovanih, istočasno pa previdno namigava, da škoda ni velika. Križarka »Gloucester« (9600 ton) je bila splovljena 1. 1939, ter je bila oborožena s dvanajstimi topovi po 152, dvanajstimi brozostrelnimi topovi po 102, štirimi protiletalskimi topovi po 47, s šestnajstimi po 40 in s šestimi torpedi. Na krovu je imela tri letala. Njena brzina je znašala 32,5 vozlov, število posadke pa 700. Križarko »Fiji« so začeli graditi 1. 1937, ter je bila šele pred kratkim splovljena skupno z drugimi petimi edinicami.

Še ena angleška bojna ladja zadeta

Lizbona, 28. maja. rs. Angleška admiraliteta javlja, da je bila tudi velika vojna ladja »Prince of Wales«, ki je najmodernejša angleška edinica in ki je stopila v službo šele pred dobrim mesecem, ponovno zadeta v borbi z nemško oklepno »Bismark«.

Tedenski pregled

operacij osnega letalstva in pomorskih sil — Angleške izgube na morju znašajo dnevno povprečno 20.046 ton brodovja

Berlin, 28. maja. s. Vojaški sodelavec Nemškega poročevalskega urada general Glaise Horstenau piše v svojem tedenskem pregledu:

Prvič v zgodovini vojne so bili poslani močni oddelki vojakov s padali in letali, da osvojejo po sovražniku zaseden in brajen otok. Medtem ko so nemški padalci junaško branili zavzete postojanke na otoku Kreti, so nemške čete, ki so vedno znova pristajale, v par dneh zagotovile vojaško posest obsežnih delov otoka. Anglija je skušala zbrati okoli Krete svoje sredozemsko brodovje, ki je bilo tako izpostavljeno napadom nemškega letalstva. Izgube angleške vojne mornarice so znatne. Uspehi nemškega letalstva, ki je uničilo deslet sedem križark, osem torpedov, eno podmornico ter je težko poškodovalo neko vojno ladjo, dokazujejo velik pomen modernega letalstva v pomorski vojni. Popravila angleških pomorskih edinic, ki so bile poškodovane v teh spopadih med nemškimi letalstvom in angleškim brodovjem, so izredno težavna, ker Malta že več mesecev ne more služiti kot primerno oporišče za angleško mornarico. Angleško brodovje se je moralo zatočiti proti egiptovski obali.

Iz teh uspehov v Sredozemlju je razvidna naloga osnih oboroženih sil v Severni Afriki, ki so tudi ta teden pri Sollumu uspešno nadaljevale svoje akcije. Posebno važne so postale letalske oporiščne točke, ki jih je mora sovražnik zapustiti.

Bitki v Sredozemlju se je pridružila še velika zmaga v Atlantiku. Nemške podmornice so v zadnjih tednih dokazale, da

morejo uspešno nadzorovati Atlantik, pa tudi dohode v Anglijo. Nemško vojno poročilo najbolj dokazuje veliki akcijski radij nemških podmornic, ki so v severnem Atlantiku pred Groenlandom, kakor tudi pred zapadnimi afriškimi obalami razgale in deloma uničile sovražne konvoje. S potopitvijo 110.300 ton sovražnega brodovja so dosegle nemške podmornice nov velik uspeh.

V nasprotju s trditvijo angleške admiralitete, da lahko nadaljuje s svojimi konvoji, dokazuje zmaga nemške oklepne »Bismark« nad največjo ladjo na svetu, da so tudi prometne zveze preko Islanda pod nemškim nadzorom. Angleška admiraliteta je morala priznati potopitev 20 križark, toda pravo število potopljenih pomorskih angleških križark je mnogo večje. Anglija je izgubila deslet v Atlantiku v mesecu maju 529.100 ton trgovskega brodovja, kar pomeni dnevno izgubo 22.046 ton. Napadi nemških letal na angleške luke, zlasti na Plymouth in Hull, so povzročili ogromno škodo z razdejavanjem ladjedelnice, skladišč in zalag.

New York, 28. maja. s. Ameriški tisk priznava velike izgube angleške mornarice in ugotavlja, da se nahaja najmanj 12 angleških pomorskih edinic, med katerimi je en nosilec letal in ena bojna ladja v popravilu v ameriških dokih. Listi poročajo, da ima Anglija samo še 11 bojnih ladij, ki so še sposobne za borbo na morju. Pripomniti je treba, da v teh navedbah še niso upoštevane velike izgube, ki jih je utrpela angleška mornarica v bitki za Kreto.

Vsi sovražni napadi v Afriki odbiti

Italijanske čete v Abesiniji sovražnika uspešno odbijajo — Močna sovražna skupina sovražnika poražena na bregovih Barija — V Tobruku potopljeni še dve ladji — Ponovni hudi napadi na Malto

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je 27. maja objavil naslednje 356. vojno poročilo:

V noči na 27. maj so naši bombniki napadli pomorsko oporišče La Valletta na Malto.

V severni Afriki je bilo delovanje topništva na fronti pri Tobruku zelo močno. Skupine naših letal so bombardirale voja-

ške naprave v Tobruku in povzročile znatne požare. Pri letalskem bombardiranju, omenjenem v večeršnjem vojnem poročilu, sta bili, kakor je bilo ugotovljeno, zadeti in poškodovani še nadaljnji dve ladji.

V noči na 26. maj je sovražnik z letali napadel Bengasi. Na Sredozemskem morju so angleška letala odvrkla nekaj bomb na kraje na otoku Rodosu in Skarpantu.

V vzhodni Afriki so naše čete v pokrajini jezer (Galla in Sidamo) vzdržale nekaj spopadov s sovražnimi oddelki ter jim prizadejale znatne izgube. Ob reki Bariu je neki naš oddelki dne 24. zjutraj napadli in premagali večjo sovražno skupino. Na področju pri Debra Taboru se nadaljuje sovražni pritisk, a se naše čete trdno drže.

Angleži se na Kreti umikajo

Nemške čete so dobile nova ojačenja in so zasedle že več krajev — Šestnajst angleških ladij potopljenih — Angleško brodovje pregnano iz voda okrog Krete

Rim, 28. maja. s. Na Kreti se bje meto-dična bitka, ki se je pričela pred osmimi dnevi, v okoliških vodah in med sosednimi otoki pa sta naša mornarica in naše letalstvo skrbno na oprezu v napadih in v obrambi ter zmagovito obvladujeta mornarico in letalstvo Anglije. Sovražnik je izvedel nekaj napadov na nekatere naše položaje in Dodekanezo, ne da bi dosegel pomembnih uspehov.

Beirut, 28. maja. rs. Londonski radio je sporočil vojno poročilo angleškega glavnega stana na Srednjem Vzhodu, po katerem so se morale angleške čete na Kreti umakniti pred vedno večjim pritiskom sovražnika. Po istem poročilu so dospela na otok nova nemška ojačenja.

Atene, 28. maja. s. Dne 27. popoldne se je zvedelo, da so bile v kretskih vodah ponovno napadene angleške vojne ladje velike tonaže. Napadla so jih nemška in italijanska letala ter jih prisilila, da so se umaknile. Dve križarki in neka manjša ladja so bile zadete in hudo poškodovane.

Lizbona, 28. maja. s. Včeraj je Churchill spregovoril v splošnem domu nekaj besed, da potolaži silne vtise zaradi zadnjih udarcev, ki jih je prizadela os angleške vojne mornarice v Atlantiku in pred Kreto. Churchill je najprej govoril o veliki bitki v Atlantiku. Ne glede na to, da je potopitev »Bismarck« odprla po Churchillovi izjavi pota v Atlantiku, je moral priznati, da so izgube, ki jih je prizadejala nemška vojna mornarica angleškemu brodovju, zelo težke. Med drugim je rekel, da je izguba »Hood« velika, še večja pa je izguba njene moštva.

O bitki za Kreto je izjavil, da je položaj še neodločen kljub odločnemu odporu angleških čet. Churchill je nato potrdil, da je bila borba silovita in da so angleške ladje skušale preprečiti nemška izkrčavanja brez pomoči letalskega orožja. Poleg izgubljenih ladij, o katerih se je že govorilo, je Churchill sporočil, da je bilo poškodovanih še več drugih po topovskih streljih ali po zadetih iz zraka. Churchill je zaključil svoja izvajanja z besedami, da bo Anglija storila vse za obrambo Krete, ki jo je označil kot eno najvažnejših pred-

BERLIN, 28. maja. Vrhovno vojno poveljništvo je izdalo danes naslednje poročilo:

Podmornice so potopile zapadno od Afrike 14 težko natovorenih sovražnih trgovskih ladij s skupno 77.600 tonami.

Na otoku Kreti napredujejo nemške čete po načrtu, in sicer po uspešnih bojih in so zasedle več krajev. Letalstvo je podpiralo boje z uspešnimi napadi strmoglavcev

na angleška oporišča, na zbiranja čet in šotore. Protiletalsko topništvo je sestrelilo nad otokom lovsko letalo tipa Hurricane. Južno od Krete je bil velik transportni parnik hudo poškodovan s bombami.

Na vzhodnem Sredozemskem morju so nemška strmoglavna letala napadla močan angleški mornariški oddelki. Dosegla so 4 bombne zadetke težkega kalibra na matični ladji za letala in več bombnih zadetkov na dveh križarkah.

V severni Afriki je bil zavržen krajevni angleški napad, ki so ga podpirali oklepni vozovi pri Sollumu. Oddelki nemških in italijanskih letalcev so uspešno posegli v boje. Po nizkem napadu na angleške topniške kolone zapadno od Dar-El-Hamre je imel sovražnik hude izgube. Nemška strmoglavna letala so potopila pred Tobrukom dve trgovski ladji s skupno 9.000 tonami in poškodovala lahko angleško križarko.

Na morju okrog Anglije so uničila bojna letala 3000-tonski tovorni parnik in poškodovala veliko trgovsko ladjo hudo. Drugi letalski napadi so bili večerj in zadržno noč usmerjeni proti pristanišnim napravam na angleško in jugovzhodno obalo, posebno uspešen je bil razen tega napad na tovarno letalske industrije na angleški južni obali.

Sovražnik ni niti podnevi niti ponoči prišel nad nemško ozemlje.

Pri uničenju sovražnega trgovskega ladjevja zapadno od Afrike se je posebno odlikovala podmornica, ki jo vodi korvetni kapitan Schütze, in ki je potopila 11 ladij s skupno 56.200 tonami.

Kritičen položaj angleškega vojnega brodovja na Sredozemskem morju

Z izgubo Krete bo angleško brodovje prisiljeno k umiku iz Sredozemlja

Berlin, 28. maja. s. Poročevalec za mornarico v »Nachtausgabe« poudarja, da je nadmoč Anglije glede vojnih ladij danes zelo zmanjšana in da se nikoli ni bilo tako slabo tisto orožje Anglije, s katerim je bila močnejša nad nasprotnikom. To je mornarica. V vzhodnem Sredozemlju je Anglija izgubila igro in ni več sposobna preprečevati načrte osi od Balkana do Krete. Angleška admiraliteta ne bo mogla več ojačevati svoje mornarice v vzhodnem Sredozemlju, ko bo Anglija izgubila Kreto. Izkušnje so pokazale, da je mornarica na-

Bolgarski tisk o pomenu borbe za Kreto

Sofija, 28. maja. rs. Bolgarski tisk poudarja, da se udeležujejo bojev na Kreti tudi italijanske letalske in pomorske sile. »Večere« piše, da imajo sedanji dogodki v vzhodnem Sredozemlju, kjer je angleška vojna mornarica utrpela velike izgube, važen pomen za nadaljnji razvoj osnih vojaških operacij.

Angleški režim v Egiptu

Beirut, 28. maja. rs. Angleška vlada je zahtevala od egiptске vlade še nadaljnje aretacije političnih osebnosti. Na seznamu oseb, ki naj bi bile aretirane, so poslanci stranke vaif, oficirji in druge politične osebnosti. Angleži so dalje zahtevali, da morajo priti pod nadzorstvo tudi organizatorji protiangleških demonstracij, ki se širijo po državi.

Odbit angleški letalski napad na sirijsko letališče

Beirut, 27. maja. d. Angleško letalstvo je večerj skušalo izvršiti močnejši napad na letališče Palmira. Le dvema angleškima bombnikoma je uspelo prodreti obrambni ogenj ter dospeti nad letališče, kjer so letala vrgla najprej nekaj bomb, nato pa obstreljevala objekte s strojnimi. Napad pa je bil brezuspešen in ni bila povzročena niti gmotna škoda niti ni bilo človeških žrtev.

pram letalstvu brez moči. Osvojitev Krete bi zagotovila osi novo napadalno oporišče proti angleški mornarici v Sredozemlju. Angleška mornarica bi se nahajala v zelo kritičnem položaju. Poročevalec podčrtava nadalje, da se mora smatrati položaj angleške mornarice za zelo težaven tudi v zapadnem Sredozemlju, kajti velike angleške vojne ladje so izpostavljene tudi na tem področju napadom italijanskih in nemških letal ali pa bodo prisiljene odpluti iz Sredozemlja skozi Gibraltar.

„Na sred ljubljanske vasi...“

Kaj vse se še skriva in odkriva v našem mestnem središču

Ljubljana, 28. maja. Narodna pesem poje, da stoji sredi ljubljanske vasi zelena lipica. To pa ustreza bolj poetični preteklosti kakor sedanjosti. Sicer se rase na Borštnikovem trgu starodavna lipa pred znano gostilno, a pod njo ne prepevajo več fantje v luninih nočeh; v njeni senci se ustavljajo avtobusi in včasih tudi vozniki z drvmi iz Pohorjaške doline. Prave vaske idile v Ljubljani ni več. Že nekaj let govorimo s posebnim ponosom o vele mestnem središču in senca tako imenovanega nebotičnika mora skriti marsikaj, kar ni več v slogu naše vele mestnosti.

NOVE HIŠE, STARA MERILA

Nase središče pa ni nastajalo brez hudih porodnih krčev. S starimi merili smo se lotili modernizacije, vajeni gledati na vse iz žabje perspektive. Začeli smo zidati nekoč večje hiše — ki smo jih seveda imenovali palače — v sosesčini nekdanjih voznikovih gostiln, sredi gmajne in ob adaptiranih hlevih, med lopami in skladišči, ob mračnih in umazanih dvoriščih in dva metra širokih ulicah. Nismo mogli razumeti, da se morajo nove hiše umakniti v novo črto, da je treba ceste razširiti vsaj na 16 do 20 m. Nekateri so rajši protestirali proti razširitvi tramvajskih prog v nekatere ulice, ki so služile bolj pešcem kakor vozovnemu prometu. Lastniki so zahtevali za odkup zemljišče, namenjenih razširitvi cest, pravičnice vsote, kakor da je pod starimi nizkimi hišami, streljanimi na cesto, zlata žila. Zidali bi, če bi jim dovolili postaviti hišo v stare stavbno črto, to se pravi, sredi ceste. Nekateri pa so se vendar odločili zidati v novi črti in tako so začeli nastajati škrbine vzdolž cest med hišami, neenake širine cestišča in hodniki, zakotja, okrašena z lepaki, ogali, ki štrle na sredo ceste.

STANOVANJSKI BLOKI

Izraz »stanovanjski blok« je prišel tudi v ljubljansko rabo. Podjetnim in bogatim ljudem se je nudila preveč lepa prilika, da bi je ne izrabili. Sredi mesta je bilo mnogo starih izbranih ali sploh neizbranih parcel. Pokupili so jih; nekateri so začeli z njih prekopčevati, a posamezniki so jih tudi sami zazidali. Tako je nastal tako imenovani Dukičev blok. Vrtovi in dvorišča so bili parcelirani in izdelani je bil načrt bloka velikih stanovanjskih hiš. Po prvotnem načrtu bi bil sežidan ob Tyrševi cesti nebotičnik, ki bi se kosal z nebotičnikom Pokojniškega zavoda. Pozneje pa je bil načrt večkrat spremenjen in na sredo ni bilo dovoljeno zidati velikih stanovanjskih hiš preveč tesno med seboj. Tudi tu je delo napredovalo mnogo počasneje kakor načrt. Po prvotnem načrtu bi celotni blok zavzel vse zemljišče med Puharjevo in Gajevovo ulico ter med Tyrševo cesto in Gledališko ulico. Toda ogal Puharjeve ulice in Tyrševe ceste še vedno zavzema nizka stara hiša, ki nevarno zožuje cesto. Še nedavno so se pripravljali, da odstranijo zadnjo ovrzo razširitve ceste do Puharjeve ulice, a vojna je napravila veliko zmedo. Na dvoriščni strani je pa bila zdaj dozdana zadnja stanovanjska hiša, tako da je nastala kot podaljšek pasaze ob Aleksandrovi cesti do Puharjeve ulice nova ulica. Hiša na ogalu Puharjeve in nove ulice je last trgovca J. Zalte in ima deset stanovanj, v pritličju pa dva večja trgovska lokala.

NASE PASAZE

Večja mesta imajo številne podobne pasaze, kakršna je v Ljubljani je ena. Pasaza v hiši Bate med Aleksandrovo cesto in Šelenburgovo ulico še ni prehodna. Prav tako ne zasluži svojega imena tudi pasaza v franciskanskem kolegiju. Tam je bil zamišljen prehod med Prešernovo in Franciskansko ulico. Druga pasaza v isti smeri bi nudila prehod iz Prešernove ulice na Kongresni trg. Pozneje bi se zvezala s posebnim prehodom Franciskanske ulice s Kralja Petra trgom. To so načrti, ki bodo ostali najbrž še dolgo neuresničeni že zaradi same cene zemljišč in starih hiš. A šele pasaze dajo vele mestnemu središču pravi značaj, kajti dokler ni potrebe po pasazah, jih nadomestujejo dvoriščni prehodi, zagate in ulice, kakršna je Puharjeva — res prava ulica nesrečnega imena vsaj doslej.

GMajNA PRED PASAZO

Naša pasaza ni tako znamenita sama na sebi, da bi bilo vredno govoriti o nji. Ob

teji priliki jo pa moramo omeniti zaradi tega, ker se iz nje nudi res značilna ljubljanska perspektiva. Rekli smo, da je Dukičev stanovanjski blok že gotov, če ne upoštevamo stare hiše ob Tyrševi cesti. Toda ob pogledu iz pasaze se zdi, da v Gajevi ulici še vedno zidajo. Pred pasazo v Gajevi ulici je sredi samih velikih stanovanjskih hiš in palač še vedno prava gmajna; toda gmajna, kjer se pase živina, je mnogo lepša in bi nam ne delala takšne sramote kakor kupi kamenja, opeke, razne navlake, barak ter na pol podrt kolibe za razpadajočim plotom na velikem prostoru, kjer naj bi bil park. Stavbno podjetje je imelo tam prejšnja leta skladišče, ko stanovanjske hiše še niso bile gotove. Tedaj je bilo razumljivo in opravičljivo, da so tam kupčili gradivo in prizanašali kolibam. Podjetje pa tam ne zida že več let. Ob skladišču je nastala zdaj nova ulica. Od treh strani obdajajo zanemarjeni prostor visoke hiše, v neposredni bližini osemnadstropna palača »Slavije«. Urejena je Gajeva ulica, čeprav smo tudi na to čakali več let, le na tem zemljišču nasproti pasaze se je ustavljal čas. Ali naj to postane neke vrste ljubljanski narodni park v muzejske namene, da ga bomo razkazovali, češ takšna je bila Ljubljana prej in — ozrite se okrog sebe! — takšna je zdaj?

... IN FIGOVCEVO DVORIŠČE

Perspektivo te zelo realistične slike, kakšno bo svet drugi dan po sodnem dnevu, dopolnjuje ozadje Figovčevega dvorišča s svojimi skladišči in hlevi. Vendar to dvorišče, ki je tudi ograjeno z lesenim vaškim plotom, ne bode v oči tako, saj v njegovi neposredni bližini ni tako močnih kontrastov. Nova ulica med pasazo in Puharjevo ulico zdaj sicer jasno odkriva čase Ljubljane prejšnjega stoletja, ko nas vodi med palačami do Figovčevega plotu. Toda na Figovčevem dvorišču je vsaj življenje in hlevi se ne odpirajo neposredno na ulico, medtem ko ta javna repositornica kakor zakleta čaka nedotaknjena, da se v nji zarede podgane in gadi. Dovoljeno nam ne more pogrešati takšnih znamenitosti. Zadnji čas je, da tam zapleše pošteno metla ter da se grobja spremeni v park.

Iz Ljubljane

—lj Proforski zbor juridične fakultete je poklonil Akademskemu podpornemu društvu znesek 700 din nameste venca na grob svojega člana blagopokojnega gospoda dr. Rada Kušaja. Rednega univ. profesorja. Iskrena hvala.

—lj Cepljenje zoper kože v ljubljanski občini se prične v ponedeljek 9. junija in bo s pregledi trajalo do 21. junija. Razpored cepjenja, kje in kdaj bo, je razviden z razglasov, opozarjamo pa, da je cepjenje obvezno za vse v letu 1940. rojene, ki doslej še niso cepljeni, kakor tudi za vse one, ki so bili rojeni v l. 1941. in so starši najmanj tri mesece. Cepljenje je brezplačno. Cepljeni morajo biti vsi otroci, ki še niso bili cepljeni, in na oni, pri katerih cepljenje doslej ni bilo uspešno, ne glede na to, ali starši določe vabilo ali ne. K cepljenju morajo prinesiti otroka čistega v čisti obleki in sicer na najbližjo cepilno postajo, prav tako pa na isto postajo tudi k obveznemu pregledu. O opravljenem cepljenju in pregledu določe starši pisмено potrdilo, ki ga morajo dobro shraniti. Cepljenje izvaja na razglasu omenjenih dni in ur je tudi vsak dan med uradnimi urami na mestnem fizikatu, vendar pa ni brezplačno. Starši onih otrok, ki jih bo cepil zasebni zdravnik, morajo mestnemu fizikatu takoj predložiti dokazilo o uspešnem cepljenju.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej. Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

50 PAR ENTLANJE
ažuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— Din
Julijske, Gospodarske c. 12
in Franciskanske ul. 3. 3. T.

DOBRA PREBAVA JE ZDRAVJE

Znanstveno je ugotovljeno, da je »Ambrozeva medica« najboljši regenerater prebavnih organov. — Pristno doblite le v »MEDARNI«
Ljubljana, Židovska ul. 6. 13. T.

POHISTVO
in vseh vrst stole izdelujem po naročilu, politiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Zorman, Breg 14. 930

PRODAM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

FOTOAPARAT

prvovrstne znamke, s avtomatsko zaklopko, prodam. — Poizve se v upravi »Slovenskega Naroda«. 925

JEDILNICO

novi, kompletno, osemsežno, takoj prodam. Cena 20.000 din. — Dolenjska cesta 48 a. 926

KLAVIRSKO HARMONIKO
novi, 41 tipk, z registrom in 96 basov, takoj prodam. Cena 6000 dinarjev. — Naslov v upravi »Slovenskega Naroda«. 927

SLUŽBE

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

FRIZERSKO VAJENKO

sprejemam takoj. — Naslov v upravi »Slovenskega Naroda«. 929

MOJSTRA

za izdelovanje usnjatih kovčkov in aktovk iščem. — Naslov v upravi »Slovenskega Naroda«. 934

On in ona

Po nedolžnem prepiru je malo v zadregi predlagal svoji ženi, ljubezni Matildi, da bi se ločila, češ da zdaj skupno življenje ni več mogoče... Matilda, ogorčena nad njegovo jezo, ga je prišla za besedo in se preselila v penzijo za tujece.

Luigi, prijazen, čeden, premožen mlad mož, ki je imel srečo pri ženskah, je sprejel ta prelom lahkega srca. Misli si je, da bi mu ne bilo težko drugič oženiti se, če bi se mu zahotelo. Čez štirinajst dni, ko je sedel Luigi, ki se je nekoliko očiščeval, s knjigo v roki in s cigareto v ustih v svoji sobi, mu je prišel sluga povedat, da je prišla Matilda. Ta obisk, čeprav presenetljiv, ga ni posebno razburil. Predobro je poznal svojo ženo, da bi ne vedel, da ni prišla z namenom vprijeti mu sceno ali zahtevati od njega več denarja... Matilda je vstopila v sobo. Bila je očarljiva žena čudovito lepe, malone prozorne kože in velikih, nasmejanih oči, to se pravi oči, ki so se vedno smejale. Tistega dne so pa zle resno in dostojanstveno v svet.

— Sedi, Matilda. S čim ti lahko postrežem?

— Kakor sam veš, se ne zmenim ne za osamljenost, ne za pustolovščine. Našla sem nekoga v nadomestilo zata.

Zelo čeden in tudi zelo sposoben fant je: oboževalec neke moje prijateljice. Poznam ga sicer šele tri dni. Zdi se mi, da sem mu tudi jaz zelo simpatična.

— Temu se ne čudim, — je dejal Luigi. (Počutil se je nekam neugodno.) Kaj pa je tvoj častilec po poklicu?

— V katastrski upravi služim. Vseka-kor morajo biti ljudje v tem poklicu zelo vestni in marljivi. Moj novi oboževalec se je pri moji prijateljici zelo natančno informiral o meni. Ker je pa to nova prijateljica, mu ni mogla dati zadovoljivih informacij. In sam menda uvidi, da ne morem hvaliti sama sebe... Torej ne preostaja nič drugega, nego da ti izpovež dobro o meni, ti, ki me vendar poznaš, seveda v kolikor tudi misliš tako.

— Seveda, Matilda... Toda ta go-spod...

— Ta gospod, — ga je prekinila — pozna najin položaj. To je stvarno misleč mož in vse se mu bo zdelo v redu. Luigi se je razburil.

— Zmešalo se ti je, Matilda, od me-ne zahtevaš, naj grem k temu geometru, da bi mu ugodno poročal o tebi?

— Ne, saj mu lahko to pišeš.

— Torej naj ti dam izpričevalo? Saj vendar nisi moja tajnica.

— Saj ne gre za službo, temveč za partijo, ki se mi zdi ugodna. Luigi, to malo uslugo mi boš pa menda vendar storil?

— V tvojih očeh je to mala usluga! S prikritimi pogledi in dvoumnim nasmehom je Matilda opazovala naraščajočo razburjenost svojega bivšega moža. Kar se je spomnil nečesa drugega in takoj je sedel k pisalni mizi.

— Dobro, poskusiti hočem.

Vzel je polo pisemskoga papirja in začel: Visoko spoštovani gospod...

— Ne, ne, nobenega nagovora, — je dejala Matilda. — To bi bilo smešno.

— Tudi meni se zdi tako.

— Pravo bi bilo name naslovljeno pismo. Da, ločitveno pismo, ki bi v njem priznal nekaj mojih dobrih lastnosti.

— V tem se pa strinjam s teboj, — je menil Luigi. Vzel je novo polo papirja in začel: Ljuba moja prijateljica, po večeršnjem nastopu, pri katerem je bila vsa krivda na moji strani...

— Lepo je, da to priznaš...

— Kaj še, saj to je čista resnica!

Nekaj časa je sanjal sam pri sebi, potem je pa vzdihnil in nadaljeval pismo: — V Tvojem lastnem interesu Ti vračam svobodo. Priznati moram, da si

bila očarljiva življenjska družica, ki jo bom ohranil v najboljšem spominu... — To je pa lepo! — je vzkliknila globoko ganjena. — Zlasti, če tudi misliš tako, kakor govoriš!

— Da-li tudi misliš! Kako moreš dvomiti o tem? Ali naj takoj podpisem?

— Ze? To ne gre. To je preveč splošno rečeno... Za geometra! V pismu moraš naštet podrobnosti. Tvoja vedno dobra volja in tvoj vedri značaj sta zapolnila s harmonijo tistih nekaj let, kar sva jih preživela skupaj. Tvoj značaj je izraz izravnane in obenem nežne nature...

— Ah, zdaj bom pa morala zardeti! Pustiva to in govorivaraje o mojih gospodinjinskih vrlinah, če jih kaj imam. Te so namreč za geometra posebno važne.

— Zares, Matilda, ti imaš toliko dobrih lastnosti, da bi bil skoraj pozabil na te.

— Toda, prosim te, — je dejala in zardela.

— Ah, — je nadaljeval svoje pismo. — Ves čar Tvoje domačnosti, ki si ga gojila s toliko ljubeznosti inokusom, izgine s teboj... In obrnjen k Matildi je pripomnil: — Častna beseda, to izpričevalo mi odkriva stvari, za katere se nisem nikoli zmedel... Nadaljujem pismo, kajti to še ni vse...

— Napisati hočeš še kaj? — je vzklik-

nila. — To bi pa res že zadostovalo. — Ne, ne, — je odgovoril in nadaljeval pismo: — Tvoja modrost in Tvoja duhovitost sta zapolnili z nepozabnim čarom tudi tih ure najinega razdora... — To je pa preveč? — je ugovarjala Matilda in poskusila je iztrgati mu pismo iz rok. — To je preveč, — je ponovila in solze so se ji zalesketale v oči.

Nežno jo je potisnil v stran. — Dovolj mi zaključiti pismo! — Daleč od Tebe je bilo moje zaupanje v Tvojo poštenost tako veliko, da me ni mogel nikoli mučiti niti najmanjši dvom...

— Ali si mi res tako brezmejno za-upal? — je vprašala.

— Mar tega nisi zaslužila? — je odgovoril nekam nesigurno.

— O, pač...

Luigi je vzdihnil in zaključil svoje pismo: ... Iz vsega srca Ti želim, ljubljena Matilda, da bi našla v svojem nadaljnjem življenju tisto neskaljeno srečo, ki Ti dajejo Tvoje neprepeljive vrline pravico do nje... Zdjaj pa podpisem, — je dejal.

— Čuj, Luigi, — je dejala mlada žena z drhtenjem glasom, — predaleč si šel... Geometer se bo po pravici vprašal, ko bo čital to pismo: če ima ta žena toliko vrlin, zakaj je njen mož ne obdrži?

Za hip je okleval, potem je pa krepko objel Matildo, obšel s poljubi in vzkliknil: — Saj jo vendar obdržim, gospod geometer! Obdržim jo!

